

Nr 4 B.

Ankom till riksdagens kansli den 12 maj 1919 kl. $\frac{1}{2}$ 6 e. m.

Utlåtande angående regleringen av utgifterna under tilläggsstatens för år 1919 fjärde huvudtitel, innefattande anslagen till lantförsvarsdepartementet.

(1:a avd.)

Arméförvaltningen.

1:o) Uti den till riksdagen den 9 januari 1919 avlätna propositionen med förslag till tilläggsstat för år 1919 (nr 2) har Kungl. Maj:t, under åberopande av det vid propositionen fogade statsrådsprotokollet över lantförsvarsärenden för samma dag (punkt 1), under fjärde huvudtiteln föreslagit riksdagen att till förstärkning av anslaget till arméförvaltningen å tilläggsstat för år 1919 bevilja ett förslagsanslag, högst, 10,990 kronor.

Arméförvalt-
ningen.
[1.]*

Under hänvisning till vad utskottet i sitt utlåtande nr 4 A punkt 2 anfört, får utskottet hemställa

att riksdagen må till förstärkning av anslaget till arméförvaltningen å tilläggsstat för år 1919 bevilja ett förslagsanslag, högst, 10,990 kronor.

Generalitetet, staberna m. m.

2:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 2) och i avslutning till vad utskottet under punkt 5:o) av sitt utlåtande nr 4 A anfört, får utskottet hemställa,

General-
stabens öv-
ningar, ex-
penser, m. m.

[2.]

* Hänvisar till punkt i statsrådsprotokollet.

att riksdagen må för *förstärkning av reservationsanslaget till generalstabens övningar, expenser m. m. å tilläggsstat för år 1919* anvisa ett förslagsanslag, högst, 7,800 kronor.

Undervisningsverken.

Krigshögskolor m. fl. undervisningsanstalter.

3:o) På grund av Kungl. Maj:ts därom framställda förslag (punkt 3) och i anslutning till vad utskottet under punkt 77:o) av sitt utlåtande nr 4 A anfört, hemställer utskottet,

[3.]

att riksdagen må till *förstärkning av reservationsanslagen till krigshögskolor m. fl. undervisningsanstalter å tilläggsstat för år 1919* anvisa ett förslagsanslag högst, 65,425 kronor.

Vissa utbildningskurser vid skjutskolan för infanteriet och kavalleriet.

[4.]

4:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 4) medgiva, att det för anordnande av vissa utbildningskurser vid skjutskolan för infanteriet och kavalleriet å innevarande års riksstat under fjärde huvudtiteln å extra stat uppförda reservationsanslag om 51,800 kronor må användas för bestridande av kostnaderna för anordnande av endast vissa kulsprutekurser samt en underofficerskurs.

Beträffande utredningen i frågan får utskottet hänvisa till åberopade statsrådsprotokollet sid. 3—11.

Utskottets yttrande.

För anordnande under år 1919 av vissa utbildningskurser vid skjutskolan för infanteriet och kavalleriet anvisade nästlidet års riksdag å extra stat för år 1919 ett reservationsanslag av 51,800 kronor.

Anslaget var beräknat på följande sätt:	
till kulsprutekurser för subalternofficerare samt kompanichefer och majorer	kronor 20,800: —
» en kurs för utbildning i skjutning och eldstrid vintertid (vinterkurs)	» 15,000: —
» en kurs för utbildning av underofficerare i skjutning och eldstrid	» 16,000: —
	<hr/>
	Summa kronor 51,800: —

Numera verkställda kostnadsberäkningar hava emellertid givit vid handen, att för det anvisade beloppet kunna anordnas allenast kulsprutekurserna och underofficerskursen, och har Kungl. Maj:t nu begärt riksdagens medgivande i fråga om en sålunda förändrad disposition av anslaget.

Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot vad Kungl. Maj:t föreslagit.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må medgiva, att det för anordnande av *vissa utbildningskurser vid skjutskolan för infanteriet och kavalleriet* å innevarande års riksstat under fjärde huvudtiteln å extra stat uppförda reservationsanslag om 51,800 kronor må användas för bestridande av kostnaderna för anordnande av endast vissa kulsprutekurser samt en underofficerskurs.

5:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 5) och i anslutning till vad utskottet under punkt 5:o) av utlåtandet nr 4 A anfört, får utskottet hemställa,

Fackutbildningskurser för värnpliktiga tandläkare och apotekare.

[5.]

att riksdagen må för anordnande av *fackutbildningskurser för värnpliktiga tandläkare och apotekare* å tilläggsstat för år 1919 anvisa ett reservationsanslag av 10,000 kronor.

Avlöning och rekrytering (truppförbanden), arvoden m. m.

6:o) På grund av Kungl. Maj:ts därom framställda förslag (punkt 6) och i anslutning till vad utskottet under punkt 77:o) av utlåtandet nr 4 A anfört, får utskottet hemställa,

Hyra, expenser m. m. vid truppförbanden.

[6.]

att riksdagen må för *förstärkning av reservationsanslaget till hyra, expenser m. m. vid truppförbanden* å tilläggsstat för år 1919 anvisa ett förslagsanslag, högst, 125,350 kronor.

Intendenturen.

Inventarier
för Norrbottens
kavallerikårs
kasern-
etablissemang.

[7.]

7:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 7) att för inköp av inventarier för Norrbottens kavallerikårs kasernetablissemang å tilläggsstat för år 1919 anvisa ett reservationsanslag av 40,000 kronor. Beträffande utredningen i frågan får utskottet hänvisa till statsrådsprotokollet sid. 12.

Utskottets
yttrande.

Enligt av Kungl. Maj:t numera fattat beslut skall ett uppskov med uppsättningen av Norrbottens kavallerikår äga rum. Vid sådant förhållande och då, innan ännu frågan om användningen av det för kåren avsedda etablissemang upptagits till prövning, medel för anskaffning av inventarier i samma etablissemang icke synas behöva av riksdagen för närvarande beviljas, har utskottet icke ansett sig böra tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag.

Utskottet hemställer alltså,

att Kungl. Maj:ts förevarande framställning icke må av riksdagen bifallas.

Möbler m. m.
för Bohusläns
regementes
underofficers-
och manskaps-
mässar.

[8.]

8:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 8) att för anskaffande av möbler m. m. för Bohusläns regementes underofficers- och manskapsmässar å tilläggsstat för år 1919 anvisa ett reservationsanslag av 11,000 kronor.

Utredningen i ärendet förekommer i statsrådsprotokollet sid. 12 —14.

Utskottets
yttrande.

Ifrågavarande belopp utgör merkostnader, vilka uppstått å förut för ändamålet av arméförnaltningen anvisade medel.

Då, enligt vad departementschefen framhållit, några medel icke stå till förfogande för gäldande av dessa merkostnader, har utskottet icke velat motsätta sig, att särskilt anslag härför beviljas.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må för *anskaffande av möbler m. m. för Bohusläns regementes underofficers- och manskapsmässar* å tilläggsstat för år 1919 anvisa ett reservationsanslag av 11,000 kronor.

Artilleribehov.

9:o) På grund av Kungl. Maj:ts därom framställda förslag (punkt 9) och under hänvisning till den å sid. 15 av åberopade statsrådsprotokollet förekommande utredningen i frågan får utskottet, som tagit del av de till ärendet hörande hemliga handlingarna, hemställa,

Skadat
pansartorn
i Bodens
fästning.

[9.]

att riksdagen må för *istandsättande av ett skadat pansartorn i Bodens fästning* å tilläggsstat för år 1919 anvisa ett reservationsanslag av 40,000 kronor.

10:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 10) att för bestridande av uppkommande merkostnader för järnvägsanläggning till Åkers krutbruk å tilläggsstat för år 1919 anvisa ett förslagsanslag, högst, 15,000 kronor.

Järnvägs-
anläggning
till Åkers
krutbruk.

[10.]

Departementschefens yttrande i fråga om detta anslag återfinnes i statsrådsprotokollet sid. 15 och 16.

Efter därom av Kungl. Maj:t i proposition till 1917 års riksdag (nr 119) gjord framställning medgav riksdagen, att av fjärde huvudtitelns allmänna besparingar ett belopp av högst 89,000 kronor finge tagas i anspråk för anläggande av ett stickspår mellan Åkers styckebruks järnvägsstation och Åkers krutbruk.

Utskottets
yttrande.

Det av Kungl. Maj:t nu begärda anslaget avser att täcka å anläggningen uppkomna merkostnader. Då huvudtitelns allmänna besparingar icke lämnat tillgång till kostnadernas gäldande, har nämligen särskilt anslag å 1919 års tilläggsstat måst begäras.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må för bestridande av uppkommande *merkostnader för järnvägsanläggning till Åkers krutbruk* å tilläggsstat för år 1919 anvisa ett förslagsanslag, högst, 15,000 kronor.

Fortifikationsbehov.

Arméns byggnader, mötesfält och kommandantskapsutgifter samt fortifikationens övningar och materiel m. m.

[11.]

11:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 11) och i anslutning till vad utskottet under punkt 77:o) av sitt utlåtande nr 4 A anfört, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *förstärkning av reservationsanslaget till arméns byggnader, mötesfält och kommandantskapsutgifter samt fortifikationens övningar och materiel m. m.* å tilläggsstat för år 1919 anvisa ett förslagsanslag, högst, 36,000 kronor.

Underhåll av utfartsvägarna till militärvägen Boden—Lappträsk.

[12.]

12:o) På grund av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 12) och under åberopande av vad i punkt 59:o) av utlåtandet nr 4 A anförts, hemställer utskottet,

att riksdagen må för *underhåll av utfartsvägarna till militärvägen Boden—Lappträsk* å tilläggsstat för år 1919 anvisa ett reservationsanslag av 3,400 kronor.

Komplettering av viss ingenjörmateriel.

[13.]

13:o) Under hänvisning till vad utskottet under punkt 71:o) av sitt utlåtande nr 4 A i ärendet anfört, får utskottet i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 13) hemställa,

att riksdagen må för *bestridande av under år 1919 uppkommande merkostnader för komplettering av viss ingenjörmateriel* å tilläggsstat för år 1919 anvisa ett förslagsanslag, högst, 59,650 kronor.

Anskaffning av viss ingenjörmateriel.

14.

14:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 14) att för *bestridande av uppkommande merkostnader för anskaffning av viss ingenjörmateriel*, vartill medel anvisats ur statsverkets värnskattefond, å tilläggsstat för år 1919 anvisa ett förslagsanslag, högst, 290,000 kronor.

Utredningen i ärendet förekommer i statsrådsprotokollet sid. 17—19.

Utskottets yttrande.

Uti de av 1914 års senare riksdag beräknade engångskostnaderna för lantförsvarets ordnande ingick ett belopp av 3,515,142 kronor för anskaffande av ingenjörmateriel. Nämda belopp anvisades av riksdagen till utgående av statsverkets värnskattefond under 1915—1918.

Då en del av ifrågavarande ingenjörmateriel icke kunnat för beräknad kostnad anskaffas, beviljade nästlidet års lagtima riksdag för

täckande av dessa merkostnader ett belopp av 580,000 kronor att utgå av statsverkets värnskattefond.

Kungl. Maj:t har nu ytterligare äskat ett belopp av 290,000 kronor till bestridande av merkostnader för ändamålet. Alldenstund värnskattefonden icke lämnar tillgång till kostnadernas bestridande, har särskilt anslag å förevarande tilläggsstat ansetts erforderligt.

Utskottet, som icke velat motsätta sig Kungl. Maj:ts förslag, hemställer,

att riksdagen må för bestridande av uppkommande merkostnader för anskaffning av viss ingenjörmateriel, vartill medel anvisats ur statsverkets värnskattefond, å tilläggsstat för år 1919 anvisa ett förslagsanslag, högst, 290,000 kronor.

15:o) Uti en till riksdagen avlåten, den 7 mars 1919 dagtecknad proposition (nr 267) har Kungl. Maj:t, under återopande av det vid propositionen fogade statsrådsprotokollet över lantförsvarsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att för bestridande av merkostnader för vissa ändringsarbeten vid garnisonssjukhuset i Stockholm å tilläggsstat för år 1919 under fjärde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 43,000 kronor.

Merkostnader för ändringsarbeten vid garnisonssjukhuset i Stockholm.

Rörande denna framställning har utskottet redan avgivit särskilt utlåtande (nr 75), och har riksdagen med anledning härav beviljat det av Kungl. Maj:t äskade beloppet. Härom har utskottet velat

erinra.

16:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 15) att, i avvakten på den proposition, som kunde komma att avlåtas angående återuppförande av en nedbrunnen stallbyggnad vid Norrlands dragonregemente tillsvidare under fjärde huvudtiteln å tilläggsstat för år 1919 beräkna ett reservationsanslag av 250,000 kronor.

Stallbyggnad vid Norrlands dragonregemente.

15.]

Sedermåra har emellertid Kungl. Maj:t uti en den 7 mars 1919 till riksdagen avlåten skrivelse (nr 177) tillkännagivit, att Kungl. Maj:t funnit frågan om framställning till riksdagen i det under punkten 15 i propositionen rörande tilläggsstat för år 1919, fjärde huvudtiteln, upptagna ärendet angående återuppförande av en nedbrunnen stallbyggnad vid Norrlands dragonregemente hava förfallit, i följd varav medel för berörda ändamål ej vidare behöva beräknas å tilläggsstaten för år 1919.

Vid sådant förhållande erfordras icke något statsutskottets utlåtande i ärendet; vilket utskottet skolat härmed för riksdagen

anmäla.

Reparations-
arbeten å bad-
och tvätt-
inrättningar
vid Upplands
infanteri-
regemente och
Värmlands
regemente.

[16.]

Utskottets
yttrande.

17:o Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 16) att för verkställande av vissa reparationsarbeten å bad- och tvättinrättningarna vid Upplands infanteriregemente och Värmlands regemente å tilläggsstat för år 1919 anvisa ett reservationsanslag av 45,000 kronor.

Departementschefens yttrande i ärendet förekommer i statsrådsprotokollet sid. 20—22.

Utskottet, som funnit de av Kungl. Maj:t föreslagna reparationsarbetena av behovet påkallade och icke funnit anledning till erinran mot de framlagda kostnadsberäkningarna, får alltså hemställa,

att riksdagen må för verkställande av vissa *reparationsarbeten å bad- och tvättinrättningarna vid Upplands infanteriregemente och Värmlands regemente* å tilläggsstat för år 1919 anvisa ett reservationsanslag av 45,000 kronor.

Ökat antal
sjukhusplatser
vid trupp-
förbanden.

[17.]

18:o Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 17) att, i avvaktan på den proposition, som kunde komma att avlåtas angående beredande av ökat antal sjukhusplatser vid truppförbanden, tillsvidare under fjärde huvudtiteln å tilläggsstat för år 1919 beräkna ett reservationsanslag av 400,000 kronor.

Sedermera har Kungl. Maj:t uti en till riksdagen avlåten, den 14 mars 1919 dagtecknad proposition (nr 277) föreslagit riksdagen att för vidtagande av erforderliga förbättringar av sjukhusförhållandena vid arméns truppförband å tilläggsstat för år 1919 under fjärde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 400,000 kronor.

Beträffande utredningen i detta ämne får utskottet hänvisa till det vid propositionen nr 277 fogade statsrådsprotokollet.

Ärendets för-
beredande
behandling.

Till vidtagande av åtskilliga förbättrade anordningar i fråga om arméns sjukvårdsväsen har förslag av vederbörande myndigheter framlagts, vilket förslag därefter hänskjutits till försvarskommissionen för yttrande.

Därvid har kommissionens pluralitet förenat sig om följande uttalande och förslag.

Av handlingarna i ärendet framginge, att sjukhusförhållandena vid ett stort antal truppförband vore synnerligen otillfredsställande, i det att *dels* antalet sjukplatser vore allt för ringa i förhållande till antalet sjuka, *dels* sjukavdelningarna icke i tillräcklig grad försetts med för sjukvårdens behöriga ombesörjande erforderliga bilokaler, såsom serveringskök, förråd, snyggningsrum, sköljrum, klosetter m. m., *dels ock* sjukhusen ej vore utrustade med de tekniska medel av allehanda slag, vilka erfordrades för en sådan diagnos och behandling av sjukdomarna, som den moderna medicinska vetenskapen i sin ständiga utveckling krävde. I syfte att råda bot på dessa missförhållanden hade nu sjukvårdsstyrelsen föreslagit *dels* en utökning vid vissa närmare angivna truppförband av antalet sjukplatser, så att detsamma komme att stå i ett bestämt förhållande till truppens styrka, *dels* vidtagande av erforderliga åtgärder för tillgodoseende av kravet på nödiga bilokaler till sjukavdelningarna, *dels ock* anskaffande av för sjukvårdens rationella handhavande erforderliga inventarier m. m. Behovet av ökat antal sjukplatser ävensom av i övrigt erforderligt utrymme skulle tillgodoses antingen genom tillbyggnad till eller ändring i redan befintliga sjukhus eller genom flyttning av byggnader från förutvarande mötesplatser eller ock genom nybyggnad. Kostnaderna härför hade för de truppförband, varom nu vore fråga, beräknats uppgå till 2,662,600 kronor. Den erforderliga utökningen av sjukhusinventarierna hade beräknats draga en kostnad av 328,648 kronor 84 öre. Sammanlagt skulle alltså för förslaget genomförande erfordras ett belopp av 2,991,248 kronor 84 öre, av sjukvårdsstyrelsen avjämnat till 2,991,250 kronor. Med hänsyn till angelägenheten av de föreslagna åtgärdernas snara vidtagande hade sjukvårdsstyrelsen hemställt, att nämnda belopp måtte få utgå redan under innevarande och nästkommande år.

Såsom kommissionen redan förut i annat sammanhang framhållit, hyste kommissionen den uppfattningen, att åt arméns sjuka borde, så vitt möjligt, beredas samma goda sjukhusvård, som å de allmänna sjukvårdsanstalterna stode den civila befolkningen till buds. Gällde detta redan fullt ut i fråga om det stamanställda manskapet, framträdde samma krav givetvis med än större skärpa beträffande den värnpliktiga ungdomen, för vilken militärtjänstgöringen ju utgjorde en i lag stadgad skyldighet. Kommissionen ansåge sig därför kunna till fullo instämma med sjukvårdsstyrelsen därutinnan, att den ledande principen vid ordnandet av den militära sjukvården borde vara att, så långt förhållandena det medgäve, söka bringa denna upp till en med den civila sjukhusvården fullt jämförlig nivå.

Vad nu sjukvårdsstyrelsens förevarande framställning anginge, av-

såge denna i sin huvudsakliga del en utökning av antalet sjukplatser vid vissa närmare angivna truppförband. Utgångspunkten hade härvid för styrelsen varit, att sjukplatsernas antal borde utgöra omkring 6 procent av den ungefärliga truppstyrkan med undantag för de till övre Sverige förlagda truppförbanden, där på grund av i allmänhet rådande större sjuklighet antalet sjukplatser icke borde sättas lägre än till 7 procent av truppens styrka. Som naturligt vore, hade styrelsen vid sina beräkningar av de särskilda truppförbandens styrka utgått från nu rådande förhållanden. Förslaget vore alltså uppgjort under den förutsättningen, att några väsentliga ändringar i vår nuvarande härorganisation icke komme att vidtagas.

Under förutsättning att så skulle komma att bli förhållandet, syntes det kommissionen av den i ärendet förebragta utredningen uppenbart framgå, att en väsentlig utökning av antalet sjukplatser vid truppförbanden måste vidtagas, därest sjukvården skulle på ett fullt tillfredsställande sätt kunna ombesörjas. Huruvida denna utökning behövde göras så omfattande, som sjukvårdsstyrelsen föreslagit, syntes kommissionen dock icke fullt klart. Det ville nämligen förefalla, som om en reduktion av det föreslagna antalet sjukplatser skulle kunna äga rum dels genom uppställandet vid inskrivningsförrättningarna av strängare fordringar med avseende å de värnpliktigas kroppskonstitution och hälsotillstånd än vad för närvarande syntes vara förhållandet, dels ock genom vidtagandet av den utav sjukvårdsstyrelsen ifrågasatta ändringen av § 17 värnpliktslagen, avseende rätt för truppförbandschef att utan ansökan hemförlova sådana värnpliktiga, som vid inställelsen till tjänstgöring funnes behäftade med sjukdom, som utgjorde hinder för deras utbildning under en större del av utbildningstiden.

Vid den föreliggande frågans bedömande kunde emellertid kommissionen icke, såsom sjukvårdsstyrelsen gjort, utgå från att den nuvarande härorganisationen skulle bli för framtiden bestående. Kommissionen måste nämligen för sin del förutsätta, att vid den förestående allmänna revisionen av vårt försvarsväsende genomgripande förändringar kunde komma att vidtagas såväl med avseende å arméns organisation över huvud taget, de särskilda truppförbandens sammansättning och deras förläggning som beträffande värnpliktstjänstgöringen, dess längd och fördelning. Med denna utgångspunkt för frågans bedömande kunde kommissionen icke finna annat än att ett genomförande av det utav sjukvårdsstyrelsen framlagda, på den nuvarande härorganisationen grundade förslaget skulle innebära ett föregripande av resultatet av den förestående försvarsrevisionen. Vid sådant förhållande och med hänsyn

jämväl tagen till de för närvarande rådande synnerligen höga byggnadskostnaderna ansåge sig kommissionen icke kunna tillstyrka, att de av sjukvårdsstyrelsen i och för utökning av antalet sjukplatser föreslagna nybyggnads- och tillbyggnadsarbetena nu komme till utförande.

Vad kommissionen sålunda anfört gällde även med avseende å sådana av sjukvårdsstyrelsen föreslagna ny- och tillbyggnadsarbeten, som närmast avsåge att tillgodose behovet av nödiga bilokaler för redan befintliga sjukavdelningar.

Om kommissionen alltså icke ansett sig kunna tillstyrka de utav sjukvårdsstyrelsen föreslagna ny- och tillbyggnaderna, hade kommissionen dock funnit sjukvårdsförhållandena vid vissa truppförband så bristfälliga, att man icke torde kunna underlåta att redan nu vidtaga åtgärder för att åstadkomma en förbättring. Av den i ärendet förebragta utredningen framginge, att åtskilliga till sin hygieniska betydelse avsevärda men ekonomiskt föga krävande mer eller mindre provisoriska anordningar skulle kunna vidtagas inom de nuvarande sjukhusen eller i eljest till buds stående lokaler, ävensom att trängande behov å åtskilliga håll förefunnes av komplettering av inventarier och annan sjukhusutrustning. För bestridande av kostnaderna för dylika anordningar och kompletteringar funnes emellertid inga medel tillgängliga. Det ordinarie byggnadsanslaget ävensom ordinarie sjukvårdsanslaget syntes nämligen icke vara avsedda för dylika ändamål och torde, enligt vad för kommissionen blivit upplyst, icke lämna tillgång för gäldande av några andra kostnader än dem, för vilka de vore beräknade. Då det syntes kommissionen av vikt, att medel funnes till förfogande för vidtagande av åtgärder av berörda slag, syntes framställning böra göras till riksdagen om anvisande av ett anslag, för att efter Kungl. Maj:ts beprövande användas för nu angivet ändamål. Vad anslagets storlek anginge, syntes detta lämpligen kunna bestämmas till 400,000 kronor eller samma belopp, som uti den till årets riksdag avlätna propositionen om tilläggsstat till riksstaten för innevarande år av Kungl. Maj:t beräknats för beredande av ökat antal sjukhusplatser vid truppförbanden. Åt anslaget syntes böra givas reservationsanslags natur.

På grund av vad sålunda anförts, hemställde kommissionen, att sjukvårdsstyrelsens förevarande framställning icke för närvarande måtte föranleda annan Kungl. Maj:ts åtgärd än att framställning avlättes till riksdagen om anvisande å tilläggsstat för år 1919 av ett reservationsanslag av 400,000 kronor, att efter Kungl. Maj:ts beprövande användas för vidtagande av erforderliga förbättringar av sjukhusförhållandena vid arméns truppförband.

Mot kommissionens sålunda avfattade utlåtande hava två medlemmar reserverat sig.

Försvarskommissionens förslag har av Kungl. Maj:t i föreliggande proposition upptagits.

Departementschefen har därvid anfört följande:

»I likhet med försvarskommissionen anser även jag, att ett genomförande av det utav sjukvårdsstyrelsen framlagda, på den nuvarande härorganisationen grundade förslaget skulle innebära ett föregripande av resultatet av den förestående allmänna revisionen av vårt försvarsväsen. Vid sådant förhållande torde med förslagets slutliga prövning böra anstå, tills nämnda resultat föreligger.

Att vid vissa truppförband sjukvårdsförhållandena äro så bristfälliga, att åtgärder för åstadkommande av en förbättring böra omedelbart vidtagas, torde emellertid vara obestriddt. Jag vill i detta hänseende endast framhålla, hurusom å vissa sjukhus möjligheter saknas att isolera smittosamt sjuka från övriga patienter; å andra äro klostettförhållandena ytterst bristfälliga och ohygieniska. Å somliga sjukhus erfordras förbättringar i värme- och belysningsförhållanden, tillgång på varmvatten för bad m. m. Vid vissa sjukhus saknas utrymme för förvaring av sådana materialier och inventarier, som erfordras för den omedelbara vården av de sjuka. Att med undanröjande av dylika missförhållanden, varigenom sjukvården i hög grad äventyras, icke bör anstå i avvaktan på resultatet av den förestående allmänna försvarsrevisionen, synes mig uppenbart. Jag finner mig därför böra såsom synnerligen välbetänkt tillstyrka det av försvarskommissionens majoritet framställda förslaget om ställande till Kungl. Maj:ts förfogande av ett anslag av 400,000 kronor i och för vidtagande av erforderliga förbättringar av sjukhusförhållandena vid arméns truppförband.»

Utskottets
yttrande.

Utskottet, som ansluter sig till de av kommissionen och departementschefen framförda synpunkterna uti förevarande fråga, har ansett sig böra tillstyrka, att det av Kungl. Maj:t begärda anslaget av riksdagen beviljas.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må för vidtagande av erforderliga förbättringar av sjukhusförhållandena vid arméns truppförband å tilläggsstat för år 1919 anvisa ett reservationsanslag av 400,000 kronor.

19:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 18) att för anskaffande av en ambulansautomobil för flygväsendet å tilläggsstat för år 1919 anvisa ett reservationsanslag av 35,000 kronor. Ambulans-automobil för flygväsendet. [18.]

Utredningen i ärendet återfinnes i statsrådsprotokollet sid. 23 och 24.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må för *anskaffande av en ambulans-automobil för flygväsendet* å tilläggsstat för år 1919 anvisa ett reservationsanslag av 35,000 kronor.

20:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 19) att i avvaktan på den proposition, som kunde komma att avlåtas angående anordnande av elektrisk belysning å Karlberg, tillsvidare under fjärde huvudtiteln å tilläggsstat för år 1919 beräkna ett reservationsanslag av 80,000 kronor. Elektrisk belysning å Karlberg. [19.]

Sedermera har Kungl. Maj:t uti en till riksdagen avlåten, den 17 januari 1919 dagtecknad proposition (nr 28) föreslagit riksdagen att för anordnande av elektrisk belysning å Karlberg å tilläggsstat för år 1919 under fjärde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 79,248 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till det vid propositionen nr 28 fogade statsrådsprotokollet över lantförsvarsärenden.

Kostnaden för införande av fullständig elektrisk belysning vid krigsskolan å Karlberg har beräknats på följande sätt:

Utskottets yttrande.

Slottet	kronor 18,190: —
Stora västra flygeln	» 12,936: —
» östra »	» 7,380: —
Lilla » »	» 9,650: —
Kasernen	» 3,190: —
Stallet	» 755: —
Lilla västra flygeln	» 6,003: —
Gymnastikhuset	» 3,894: —
Mässbyggnaden	» 7,850: —
Bostadshuset (villan)	» 1,100: —
Grävning och igenfyllning av c:a 100 m. kabelgravar; efterputsnings- och lagningsarbeten; utgifter för program- och kontraktshandlingar ävensom kontroll	» 8,300: —

Summa kronor 79,248: —

Genom den av Kungl. Maj:t nu föreslagna anordningen, vilken innebär, att nuvarande gasbelysning utbytes mot elektrisk sådan, har en årlig besparing av omkring 8,000 kronor beräknats kunna uppstå.

Då Kungl. Maj:ts förslag enligt utskottets mening måste anses medföra påtagliga fördelar, har utskottet funnit sig böra tillstyrka det samma. Beträffande de för förslagets genomförande erforderliga kostnaderna, vilka av Kungl. Maj:t upptagits till 79,248 kronor, har utskottet med hänsyn till inträffat prisfall å elektrisk materiel ansett desamma kunna nedsättas till 70,000 kronor.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må för *anordnande av elektrisk belysning å Karlberg* å tilläggsstat för år 1919 anvisa ett reservationsanslag av 70,000 kronor.

Kostnader för
uppskov med
arbetet å
Södra skånska
infanteri-
regementets
kasern-
etablissemang.

21:o) Uti en till riksdagen avlåten, den 14 februari 1919 dagtecknad proposition (nr 97) har Kungl. Maj:t, under åberopande av det vid propositionen fogade statsrådsprotokollet över lantförsvarsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att för bestridande av de särskilda kostnader, som kunna bliva en följd av uppskjutande tillsvidare av de för närvarande pågående arbetena å uppförande av kasernetablissemang för Södra skånska infanteriregementet, å tilläggsstat för år 1919 anvisa ett reservationsanslag av 104,750 kronor.

Med anledning av denna framställning har riksdagen i enlighet med statsutskottets hemställan (utl. nr 28) redan fattat beslut och därvid för ändamålet beviljat ett belopp av 75,000 kronor; varom utskottet velat här

erinra.

Ersättning till
ingenjören
G. Ericsson.

22:o) Uti tvenne likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren (nr 20) av herr *Carl Magnusson m. fl.* och den andra inom andra kammaren (nr 138) av herr *S. Welin m. fl.* har hemställts, att riksdagen ville bevilja kronor 223,209:98 för delvis ersättning av den direkta förlust, som byggnadsentreprenören vid kasernetablissemang för Västgöta regemente, ingenjör Gideon Ericsson, till följd av rådande kristid, lidit genom uppkommen och av vederbörande myndighet erkänd merkostnad, utöver den kontrakterade entreprenadsumman för ifrågasvarande arbete jämte ett års ränta å 6 procent med kronor 13,392:60 eller tillsammans kronor 236,602:58.

I anledning av detta förslag har riksdagen i enlighet med statsutskottets hemställan (utl. nr 35) redan fattat beslut, och därvid å tilläggsstat för år 1919 beviljat ett förslagsanslag, högst, 167,408 kronor att efter Kungl. Maj:ts beprövande utgå till beredande av ersättning åt ingenjören Gideon Ericsson för liden förlust vid uppförande av Västgöta regementes kasernetablissemang. Rörande detta beslut har utskottet velat här

erinra.

Diverse.

23:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts därom framställda förslag (punkt 20) och i anslutning till vad utskottet under punkt 77:o) av sitt utlåtande nr 4 A anfört hemställer utskottet,

Skrivmaterialier, expenser, bränsle, lyse m. m. vid vissa verk, staber och inrättningar.

att riksdagen må till *förstärkning av anslagen till skrivmaterialier, expenser, bränsle, lyse m. m. vid vissa verk, staber och inrättningar* å tilläggsstat för år 1919 anvisa ett förslagsanslag, högst, 96,275 kronor.

[20.]

24:o) I en till riksdagen avlåten, den 21 februari 1919 dagtecknad proposition (nr 141) har Kungl. Maj:t, under återopande av det vid samma proposition fogade statsrådsprotokollet över lantförsvarsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att för anskaffande av instrument, sjukvårdsmateriel, möbler och kaserninventarier för garnisonssjukhuset i Stockholm ävensom för anordnande inom nämnda sjukhus av ringledningar och lokaltelefoner å tilläggsstat för år 1919 under fjärde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 59,571 kronor.

Instrument m. m. för garnisonssjukhuset i Stockholm.

Beträffande utredningen i detta ärende får utskottet hänvisa till nyssnämnda statsrådsprotokoll.

Det av Kungl. Maj:t begärda anslaget avser anskaffning av instrument och sjukvårdsmateriel, möbler och andra kaserninventarier samt ringledningar och lokaltelefoner.

Kungl. Maj:ts framställning.

I fråga om anskaffningen av *instrument och sjukvårdsmateriel* har departementschefen ansett densamma oundgängligen nödvändig för tillgodoseende av kravet på en något så när fullständig och tidsenlig utrustning av garnisonssjukhuset. För ändamålet har en summa av 19,616 kronor beräknats, vartill lagts en för mötande av eventuell prisstegring

avsedd förhöjning med 20 procent. Sammanlagda kostnaden för nu ifrågavarande anskaffning har följaktligen upptagits till $(19,616 + 3,923 =) 23,539$ kronor.

För *möbler och andra kaserninventarier*, avsedda för vissa nya lokaler inom sjukhuset, har av Kungl. Maj:t äskats ett belopp av 24,397 kronor jämte 25 procents förhöjning därå eller sammanlagt $(24,397 + 6,099 =) 30,496$ kronor.

Slutligen har av Kungl. Maj:t för uppsättande av *ringledningar och lokaltelefoner* inom sjukhuset begärts ett belopp av 5,033 kronor jämte därå beräknad förhöjning med 10 procent eller $(5,033 + 503 =) 5,536$ kronor.

Sammanlagt har alltså av Kungl. Maj:t i föreliggande proposition äskats ett belopp av $(23,539 + 30,496 + 5,536 =) 59,571$ kronor.

Utskottets
yttrande.

De av Kungl. Maj:t under denna punkt föreslagna anskaffningarna har utskottet funnit vara av behovet påkallade. Vid granskningen av de uppgjorda kostnadsberäkningarna har utskottet emellertid funnit anledning till följande erinringar. De förhöjningar, som av Kungl. Maj:t föreslagits till mötande av eventuell prisstegring av materialierna, har utskottet med hänsyn till numera inträdda förhållanden icke funnit nödvändiga. Den begärda anslagssumman bör följaktligen enligt utskottets mening kunna minskas med $(3,923 + 6,099 + 503 =) 10,525$ kronor, till 49,046 kronor.

I detta sammanhang har emellertid utskottet ansett sig böra framhålla önskvärdheten av att vid den ifrågasatta möbelanskaffningen det tages under omprövning, huruvida icke möbler, anskaffade för statens kommissioner, kunna komma till användning.

På grund av vad utskottet sålunda anfört får utskottet hemställa,

att riksdagen må för *anskaffande av instrument, sjukvårdsmateriel, möbler och kaserninventarier för garnisonssjukhuset i Stockholm* ävensom för anordnande inom nämnda sjukhus av ringledningar och lokaltelefoner å tilläggsstat för år 1919 anvisa ett reservationsanslag av 49,046 kronor.

Semester åt
vid lantför-
svaret an-
ställda
arbetare.

25:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 21) att för beredande av semester åt vid lantförsvaret anställda arbetare å tilläggsstat för år 1919 anvisa ett förslagsanslag av 125,000 kronor.

Beträffande detta ärende kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande; vilket utskottet skolat härmed för riksdagen

anmäla.

26:o Kungl. Maj:t har (punkt 22) föreslagit riksdagen att för bestridande av kostnader för arméns krigskarteutrustning å tilläggsstat för år 1919 anvisa ett reservationsanslag av 23,500 kronor.

Arméns
krigskarte-
utrustning.
[22.]

Utredningen i ämnet återfinnes å sid. 25—26 i statsrådsprotokollet.

Utskottet, som tagit del av de till ärendet hörande hemliga handlingarna, får under tillstyrkan av Kungl. Maj:ts förslag hemställa,

att riksdagen må för bestridande av kostnader för
arméns krigskarteutrustning å tilläggsstat för år 1919
anvisa ett reservationsanslag av 23,500 kronor.

27:o Kungl. Maj:t har (punkt 23) föreslagit riksdagen att, i avvaktan på den proposition, som kunde komma att avlåtas angående täckande av brister å vissa reservationsanslag för år 1918, tillsvidare under fjärde huvudtiteln å tilläggsstat för år 1919 beräkna ett belopp av 7,000,010 kronor.

Täckande av
brister å vissa
reservations-
anslag för år
1918.
[23.]

Sedermera har Kungl. Maj:t uti en till riksdagen avlåten, den 21 februari 1919 dagtecknad proposition (nr 140) föreslagit riksdagen att för täckande av de å vissa i statsrådsprotokollet omförmälda ordinarie reservationsanslag för år 1918 uppkomna brister å tilläggsstat för år 1919 under fjärde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av högst 5,445,321 kronor.

I fråga om utredningen i ämnet får utskottet hänvisa till det vid propositionen nr 140 fogade statsrådsprotokollet över lantförsvarsärenden.

De av Kungl. Maj:t till ersättande anmälda bristerna hänföra sig till följande anslag:

Utskottets
yttrande.

å anslaget till skrivmaterialier, expenser, bränsle, lyse m. m. vid vissa verk, staber och inrätt- ningar	kronor	306,093: 31
» anslaget till krigshögskolor m. fl. undervisnings- anstalter	»	47,667: 71

å anslaget till hyra och expenser m. m. vid trupp- förbanden	kronor	62,429: 85
» anslaget till arméns kasernutredning samt ved, ljus och vatten	»	4,606,129: 85
» anslaget till arméns vapen, ammunition och mål- skjutningsmateriel samt artilleriets övningar och materiel	»	350,000: —
» anslaget till arméns sjuk- och veterinärvård samt hovbeslag m. m.	»	73,000: —
		<hr/>
Tillhopa kronor		5,445,320: 72

Enligt vad utskottet från arméförvaltningen inhämtat, hava ovanstående belopp vid företagen revision och efter mellan huvudtitelns anslag skedda omföringar undergått mindre jämkningar. De verkliga bristerna böra på grund härav upptagas med följande belopp:

å anslaget till skrivmaterialier, expenser, bränsle, lyse m. m. vid vissa verk, staber och inrätt- ningar	kronor	306,219: 14
» anslaget till krigshögskolor m. fl. undervisnings- anstalter	»	47,667: 71
» anslaget till hyra och expenser m. m. vid trupp- förbanden	»	62,598: 30
» anslaget till arméns kasernutredning samt ved, ljus och vatten	»	4,603,972: 90
» anslaget till arméns vapen, ammunition och mål- skjutningsmateriel samt artilleriets övningar och materiel	»	320,585: 07
» anslaget till arméns sjuk- och veterinärvård samt hovbeslag m. m.	»	95,067: 03
		<hr/>
eller tillhopa kronor		5,436,110: 15

I fråga om för år 1917 å vapenanslaget uppkommen brist uttalade statsutskottet vid 1918 års lagtima riksdag, att den då förefintliga bristen enligt utskottets mening bort kunnat undvikas. Oaktat emellertid riksdagen på 1918 års riksstat till förstärkning av ordinarie vapenanslaget för samma år, vilket anslag utgjort 3,682,200 kronor, anvisat 2,000,000 kronor, har, såsom av propositionen framgår, även i 1918 års bokslut en avsevärd brist i anslaget uppstått. Utskottet har funnit detta förhållande i hög grad anmärkningsvärt och hyser den uppfatt-

ningen, att, därest erforderliga kontrollåtgärder av vederbörande myndighet vidtagits, brist icke behövt uppstå i detta anslag.

Beträffande bristerna i övriga anslag, särskilt kasernutredningsanslaget, har utskottet måst finna desamma synnerligen höga, men torde i dessa fall anslagens överskridande med hänsyn till de under år 1918 inträffade prisstegringarna knappast kunnat undvikas.

För täckande av förevarande brister erfordras ett belopp av 5,436,110 kronor 15 öre eller i jämnt krontal 5,436,111 kronor, vilket belopp med 9,210 kronor understiger det av Kungl. Maj:t för ändamålet äskade anslaget.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må för *täckande av å vissa ordinarie reservationsanslag för år 1918 uppkomna brister* å tilläggsstat för år 1919 anvisa ett förslagsanslag, högst, 5,436,111 kronor.

28:o) Kungl. Maj:t har (punkt 24) föreslagit riksdagen att, i avvaktan på den proposition, som kunde komma att avlätas angående tillfällig lönerreglering för vissa ordinarie befattningshavare inom den civila statsförvaltningen, tillsvidare under fjärde huvudtiteln å tilläggsstat för år 1919 beräkna ett förslagsanslag av 64,700 kronor.

Tillfällig lönerreglering för vissa ordinarie befattningshavare inom den civila statsförvaltningen.

Över denna framställning har utskottet avgivit särskilt utlåtande, varom utskottet velat härigenom

[24.]

erinra.

29:o) Kungl. Maj:t har (punkt 25) föreslagit riksdagen att, i avvaktan på den proposition, som kunde komma att avlätas angående förstärkning av de till avlönande av vissa extra befattningshavare inom den civila statsförvaltningen samt till vikariatsersättningar m. m. anvisade medel, tillsvidare under fjärde huvudtiteln å tilläggsstat för år 1919 beräkna ett förslagsanslag av 15,600 kronor.

Förstärkning av de till avlönande av vissa extra befattningshavare inom den civila statsförvaltningen samt till vikariatsersättningar m. m. anvisade medel.

Över denna framställning har utskottet avgivit särskilt utlåtande, varom utskottet härigenom velat

[25.]

erinra.

Krigstids-
tillägg och
krigstidshjälp
under 1919 åt
befattnings-
havare i
statens tjänst.

30:o) Kungl. Maj:t har (punkt 26) föreslagit riksdagen att, i avvaktan på den proposition, som kunde komma att avlåtas angående krigstidstillägg och krigstidshjälp under 1919 åt befattningshavare i statens tjänst, tillsvidare under fjärde huvudtiteln å tilläggsstat för år 1919 beräkna ett förslagsanslag av 29,800,000 kronor.

[26.]

Jämväl över ifrågavarande framställning har utskottet avgivit särskilt utlåtande, varom utskottet velat härigenom

erinra.

Stockholm den 12 maj 1919.

På statsutskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.

Närvarande: Se under utlåtandet 4 A.

Reservationer.

Vid punkt 4:o) (utbildningskurser vid skjutskolan) av herr *P. A. Hansson* i Stockholm, som ansett, att utskottets yttrande och förslag bort hava följande lydelse:

»För anordnande under år 1919 — — — summa kronor 51,800.
Numera verkställda — — — disposition av anslaget.

I anslutning till vad utskottet under punkt 27:o) i sitt utlåtande 4 A yttrat anser utskottet sig böra ifrågasätta, huruvida icke med anordnandet av ifrågavarande extra utbildningskurser bör tillsvidare anstå.

Utskottet hemställer därför,

att Kungl. Maj:ts förevarande framställning icke må av riksdagen bifallas.»

Vid punkt 9:o) (pansartorn i Boden) av herr *P. A. Hansson* i Stockholm, som ansett, att utskottets yttrande och förslag bort hava följande lydelse:

»Enligt vad utskottet erfarit torde med hänsyn till det ändrade militärpolitiska läge, vari vårt land i och med världskrigets upphörande kommit, vid den förestående allmänna revisionen av vårt försvarsväsende frågan om Bodenfästningens betydelse för landets försvar komma att göras till föremål för en ingående undersökning. I avvaktan på denna undersökning synas ytterligare kostnader icke böra nedläggas å fästningen.

Utskottet hemställer alltså,

att Kungl. Maj:ts förevarande framställning icke må av riksdagen bifallas.»

Vid punkt 18:o (ökat antal sjukhusplatser) av herr *P. A. Hansson* i Stockholm, som ansett, att utskottets utlåtande i denna punkt bort hava följande lydelse:

»Kungl. Maj:t har föreslagit — — — statsrådsprotokollet.

Till vidtagande av — — — att efter Kungl. Maj:ts beprövande användas för vidtagande av erforderliga förbättringar av sjukhusförhållandena vid arméns truppförband.

Mot kommissionens sålunda affattade utlåtande hava herrar *P. A. Hansson* och *V. Larsson* reserverat sig under anförande av följande:

»Vi dela den av kommissionens majoritet uttalade uppfattningen, att åt arméns sjuka bör, så vitt möjligt, beredas samma goda sjukhusvård, som å de allmänna sjukvårdsanstalterna står den civila befolkningen till buds. Vi dela också kommissionsflertalets mening, att ett genomförande nu av det av sjukvårdsstyrelsen framlagda förslaget skulle innebära ett föregripande av den förestående försvarsrevisionens resultat. Men härav draga vi den slutsatsen, att detta resultat bör avvaktas, innan några åtgärder med anledning av sjukvårdsstyrelsens förslag vidtagas. Kommissionens flertal har däremot sökt finna en kompromisslösning genom att förorda, att till Kungl. Maj:ts förfogande skulle ställas ett belopp av 400,000 kronor för anordningar i sjukvårdsavseende av mindre omfattning.

Det är huvudsakligen av två skäl, som vi icke kunna biträda detta kommissionsflertalets förslag.

För det första finna vi det betänkligt, att riksdagen avstår från möjligheten till prövning av behov, för vilka anslag beviljas. För det andra synes icke en rationell lösning av arméns sjukvårdsfråga befrämjas genom den av kommissionsflertalet förordade anordningen. Kommissionsflertalet menar, att det föreslagna beloppet skulle användas för bestri-

dande av kostnaderna för 'åtskilliga till sin hygieniska betydelse avsevärda, men ekonomiskt föga krävande mer eller mindre provisoriska anordningar inom de nuvarande sjukhusen eller i eljest till buds stående lokaler' samt 'för en komplettering av inventarier och annan sjukhusutrustning'. Vilka anordningar, som avses, därom kan man icke få något besked ur kommissionens yttrande och heller icke ur sjukvårdsstyrelsens utlåtande. Visserligen upptager sjukvårdsstyrelsen i sitt yttrande under Grupp C även förslag till vissa mindre kostsamma anordningar. Men det framgår icke på något sätt av styrelsens yttrande, att den skulle betrakta dessa anordningar såsom särskilt trängande. Tvärtom kan man konstatera, att denna grupp omfattar sjukhus, för vilka styrelsen i sin skrivelse den 27 november 1918 *icke* föreslagit några anordningar, utan som 'ansetts böra tillkomma' sedan styrelsen funnit lämpligt upptaga frågan i hela dess vidd. Det synes härav klart framgå, att sjukvårdsstyrelsen finner andra åtgärder, än de som tillhöra C-gruppen, mera trängande. Det framgår också av styrelsens yttrande den 27 november 1918, att den anser de under Grupp A sammanförda sjukhusen vara i första hand i behov av förbättringsåtgärder. Av styrelsens yttrande i dess helhet framgår likaledes, att vad den främst anser behövt är ökade utrymmen och ökat antal sjukhusplatser. Det belopp å 400,000 kronor, som i avvaktan på proposition uppförts å förslaget till 1919 års tilläggsstat under fjärde huvudtiteln, har också angivits avse 'beredande av ökat antal sjukhusplatser vid truppförbanden'. Kommissionsflertalet vill nu, att detta belopp i stället skall användas till en del smärre anordningar, om vars trängande nödvändighet det icke föreligger någon närmare utredning.

Vi ha icke kunnat biträda ett på så svaga grunder fotat förslag. Då vi emellertid samtidigt anse, att sjukvårdsstyrelsens omfattande förslag bör prövas med hänsyn till den allmänna försvarsrevisionens resultat, hemställa vi, att med vidtagande av de av sjukvårdsstyrelsen föreslagna åtgärderna till förbättrad sjukvård vid armén må i dess helhet anstå i avvaktan på den allmänna försvarsrevisionens resultat.»

Kommissionens ledamot herr Sävström har icke deltagit i slutbehandlingen av detta ärende.

Försvarskommissionens förslag — — — upptagits.

Departementschefen har därvid anfört — — — sjukhusförhållandena vid arméns truppförband.

Utskottet finner det anmärkningsvärt, att Kungl. Maj:t i propositionen 277 föreslår en annan användning av det åskade beloppet än den i statsverkspropositionen ifrågasatta. De missförhållanden vid vissa

sjukhus, till vilka departementschefen nu hänvisar, hava uppenbart förefunnits i samma utsträckning före statsverkspropositionens avgivande. Kungl. Maj:t fann dock vid denna tidpunkt ett avhjälpande av missförhållandena icke vara så trängande, att det borde föranleda särskild framställning till riksdagen. Av den senare förebragta utredningen synes heller icke framgå, att trängande skäl föreligga för ställande till Kungl. Maj:ts disposition av ett rätt avsevärt belopp, rörande vars disponerande riksdagen icke blivit satt i tillfälle att ingå i närmare prövning. Utskottet, som delar den uppfattning rörande det betänkliga uti en sådan ordning vid beviljande av anslag, som av reservanternas inom försvarskommissionen uttalats, finner sig därför icke kunna tillstyrka vad Kungl. Maj:t i proposition nr 277 hemställt.

Utskottet hemställer alltså,

att Kungl. Maj:ts förevarande framställning icke må av riksdagen bifallas.»

**Tabell över anslagen under tilläggsstatens till riksstaten
för år 1919 fjärde huvudtitel.**

Lantförvarsdepartementet.

	Extra anslag	Extra anslag
	Kronor	Kronor
Arméförvaltningen.		
Förstärkning av anslaget till arméförvaltningen, <i>förslagsanslag</i> , högst		10,990
Generalitetet, staberna m. m.		
Förstärkning av reservationsanslaget till generalstabens övningar, expenser m. m., <i>förslagsanslag</i> , högst		7,800
Undervisningsverken.		
Förstärkning av reservationsanslagen till krigshögskolor m. fl. undervisningsanstalter, <i>förslagsanslag</i> , högst	65,425	
Fackutbildningskurser för värnpliktiga tandläkare och apotekare, <i>reservationsanslag</i>	10,000	75,425
Avlöning och rekrytering (truppförbanden), arvoden m. m.		
Förstärkning av reservationsanslaget till hyra, expenser m. m. vid truppförbanden, <i>förslagsanslag</i> , högst		125,350
Intendenturen m. m.		
Möbler m. m. för Bohusläns regementes underofficers- och manskapsmässar, <i>reservationsanslag</i>		11,000
Artilleribehov.		
Istandsättande av ett skadat pansartorn i Bodens fästning, <i>reservationsanslag</i>	40,000	
Merkostnader för järnvägsanläggning till Åkers krutbruk, <i>förslagsanslag</i> , högst	15,000	55,000

	Extra anslag	Extra anslag
	Kronor	Kronor
Fortifikationsbehov.		
Förstärkning av reservationsanslaget till arméns byggnader, mötesfält och kommandantskapsutgifter samt fortifikationens övningar och materiel m. m., <i>förslagsanslag</i> , högst	36,000	
Underhåll av utfartsvägarna till militärvägen Boden—Lapträsk, <i>reservationsanslag</i>	3,400	
Merkostnader för komplettering av viss ingenjörmateriel, <i>förslagsanslag</i> , högst	59,650	
Merkostnader för anskaffning av viss ingenjörmateriel, vartill medel anvisats ur statsverkets värnskattefond, <i>förslagsanslag</i> , högst ..	290,000	
Merkostnader för vissa ändringsarbeten vid garnisonssjukhuset i Stockholm, <i>reservationsanslag</i>	¹⁾ 43,000	
Reparationsarbeten å bad- och tvättinrättningarna vid Upplands infanteriregemente och Värmlands regemente, <i>reservationsanslag</i> ..	45,000	
Förbättringar av sjukhusförhållandena vid arméns truppförband, <i>reservationsanslag</i>	400,000	
Ambulansautomobil för flygväsendet, <i>reservationsanslag</i>	35,000	
Anordnande av elektrisk belysning å Karlberg, <i>reservationsanslag</i> ...	70,000	
Kostnader till följd av uppskjutande tillsvidare av pågående arbeten å uppförande av kasernetablissemang för Södra skånska infanteriregementet, <i>reservationsanslag</i>	¹⁾ 75,000	
Ersättning åt ingenjören G. Ericsson för förlust vid uppförande av Västgöta regementes kasernetablissemang, <i>förslagsanslag</i> , högst ..	¹⁾ 167,408	1,224,458
Diverse.		
Förstärkning av anslagen till skrivmaterialier, expenser, bränsle, lyse m. m. vid vissa verk, staber och inrättningar, <i>förslagsanslag</i> , högst ..	96,275	
Instrument, sjukvårdsmateriel, möbler och kaserninventarier för garnisonssjukhuset i Stockholm m. m., <i>reservationsanslag</i>	49,046	
Semester åt vid lantförsvaret anställda arbetare, <i>förslagsanslag</i>	²⁾ 125,000	
Arméns krigskarteutrustning, <i>reservationsanslag</i>	23,500	
Täckande av brister å vissa ordinarie reservationsanslag för år 1918, <i>förslagsanslag</i> , högst	5,436,111	
Tillfällig lönereglering för vissa befattningshavare å ordinarie stat inom den civila statsförvaltningen, <i>förslagsanslag</i>	³⁾ 65,000	
Förstärkning av de till avlönande av vissa extra befattningshavare inom den civila statsförvaltningen samt till vikariatsersättningar m. m. anvisade medel, <i>förslagsanslag</i>	³⁾ 15,000	
Dyrtidstillägg, <i>förslagsanslag</i>	³⁾ 28,400,000	34,209,932
Summa		35,719,955

¹⁾ Beloppet redan beviljat av riksdagen.²⁾ Av Kungl. Maj:t föreslaget belopp, varöfver särskilt utlåtande framdeles kommer att avgivas.³⁾ Av Kungl. Maj:t föreslaget belopp, varöfver särskilt utlåtande avgivits.

Sammanställning

rörande de av utskottet i utl. 4 A och 4 B föreslagna förändringarna i Kungl.
Maj:ts förslag.

Punkter.	Ökning. Kronor.	Minskning. Kronor.	Anmärkning.
4 A.			
5:o (avlöningsanslaget)	—	33,000	Föranledes av omöjligheten att nu bestämma det belopp, varmed huvudtiteln bör avjämnas.
31:o (skytteväsendet)	—	27,500	
33:o (expensanslaget)	—	23	
34:o (skrivmaterialier) m. m.	—	1,125	
42:o (inventarier i kasernetablissemang)	—	80,000	
60:o (nya sjukhus)	—	170,000	
62:o (vissa merkostnader)	—	150,000	
Summa	—	461,648	
4 B.			
7:o (inventarier för Norrbottens kavallerikår)	—	40,000	
20:o (elektrisk belysning å Karlberg)	—	9,248	
24:o (instrument m. m. för garnisonssjukhuset i Stockholm)	—	10,525	
27:o (vissa brister i reservationsanslag)	—	9,210	
Summa	—	68,983	
	—	530,631	